

**ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ГРИ
"РУЙНІВНИКИ ФЕЙКІВ"**

ЗМІСТ

3 РОЗДІЛ 1 / ОПИС ГРИ

- 3** Короткий опис
- 4** Формування команд
- 4** Організаційні рекомендації
- 4** Що необхідно підготувати заздалегідь
- 5** Необхідні ресурси

6 РОЗДІЛ 2 / РОЛІ ФАСИЛІТАТОРІВ І ЇХ ЗАВДАННЯ У ГРІ

- 6** Міністерство Антифейків
- 7** Прийом електронних звітів
- 7** Прийом аналогових звітів
- 7** Апеляція
- 8** Менеджер з комунікацій
- 8** Завдання про масовий мітинг
- 8** Завдання про нерухомість у Неаполі
- 9** Завдання про звалище радіаційних відходів
- 9** Завдання про ДТП
- 10** Людина з провокаційними фотографіями
- 11** Інструкція для гравців
- 11** Полювання на фейки
- 12** Корисні ресурси та контакти
- 13** Звітування
- 13** Електронна форма
- 13** Аналогова (паперова) форма

14 ДОДАТОК: ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ ДО ЗАВДАНЬ ДЛЯ УЧАСНИКІВ

1

ОПИС ГРИ

"Fake Busters" - це інтерактивна гра, яка вчить критично мислити, споживаючи інформацію медіа, у тому числі соціальних, перевіряти та зіставляти факти, випрацьовує навички логічного міркування та навчає інструментарію для роботи з інформацією в мережі.

КОРОТКИЙ ОПИС

Це командна гра, в якій фасилітатори організують гру серед декількох команд-учасників. Завдання команд - "вполювати" фейки, аналізуючи новини та зрозуміти алгоритм перевірки інформації.

Команди отримують тексти новин, а також підказки, як розпізнати фейк, у вигляді "Арсеналу фейкоборця". Деякі підказки треба шукати самостійно на локації. Про виконану роботу команди звітують "Міністерству антифейків" за допомогою онлайн-форми або заповнюючи паперову форму. Виграє команда, яка виконала правильні алгоритми розпізнавання фейку та вполювала якомога більшу кількість фейкових новин.

Окрім фасилітатора-ведучого обов'язково потрібна допомога людей, які виконуватимуть ролі у грі і перевірятимуть результати.

ФОРМУВАННЯ КОМАНД

Гравців
варто об'єднати у команди
від 3 до 5 людей

Рекомендована
кількість команд для однієї гри -
від 5 до 10

ОРГАНІЗАЦІЙНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Перед початком гри вам слід скопіювати на своє хмарне сховище (наприклад, Google Drive) або завантажити такі документи:

основний
документ
фасилітаторів

файли для гри
(картки з завданнями для учасників та інструкцію необхідно надрукувати)

ВАЖЛИВО!

Організуйте заздалегідь зустріч для фасилітаторів, із якими ви будете проводити гру. Детально поясніть правила з інструкції для гравців та підготуйте усе необхідне для гри. Після проведення гри з учасниками організуйте нагородження та рефлексію.

НЕОБХІДНІ РЕСУРСИ

Вам потрібні помічники - фасілітатори, які виконуватимуть такі ролі у грі:

- 1** експерт, який комунікує з гравцями через Facebook, Messenger, Telegram;
- 2** експерт, що володіє інформацією про фінансові операції на ринку нерухомості Європи;
- 3** "експерт з ядерної та радіаційної безпеки";
- 4** "Знайомий з Дорожньої поліції";
- 5** "інформатор" в аеропортах;
- 6** "людина, що сидить у кав'ярні" для спілкування з гравцями щодо завдання про викрадені фотографії (№11);
- 7** мінімум 3 людини для прийняття письмових та електронних звітів – комісія Міністерства антифейків (ім слід надати доступ для редагування основного документу).

Також для гри вам потрібне приміщення, що здатне вмістити ту кількість команд, яку ви собі запланували для участі.

Організаційні рекомендації:

Перед грою внесіть в інструкцію "Арсенал фейкоборця" (Див. у файлах для гри за QR кодом) дані про телефони та Telegram-контакт експертів. Кількість примірників таких інструкцій має відповідати кількості команд, які братимуть участь у грі.

Необхідне обладнання:

- проектор для трансляції важливої інформації та ігрової таблиці;
- звукове обладнання;
- гаджети у членів команди, учасників - мінімум 1 ноутбук та декілька смартфонів / планшетів;
- достатня кількість точок живлення для зарядки ноутбуків та планшетів;
- столи та стільці для гравців;
- роздруковані матеріали для кожної команди (картки з новинами-завданнями, інструкція, буклет "Арсенал фейкоборця");
- можливість сховати "підказки" та пересуватися у їх пошуку.

2

РОЛІ ФАСИЛІТАТОРІВ
І ЇХ ЗАВДАННЯ У ГРІ

Детальні інструкції для "ролей". Рекомендуємо їх надати для ознайомлення кожному з членів вашої команди заздалегідь.

МІНІСТЕРСТВО
АНТИФЕЙКІВ:

1

ПРИЙМАЛЬНИК ЗВІТІВ

- 1 Ваша роль – експерт, що вирішує приймати чи ні звіти про знайдені фейки.
- 2 Уважно прочитайте всі новини з рубрики "Завдання". У стовпчику "Опис проходження завдання" наведений приклад правильних кроків, які необхідно зробити для того, щоб довести фейковість новини.

Ми допускаємо, що можуть бути альтернативні версії, але не надто примітивні. Наприклад: новина повідомляє, що до Львова з візитом прибув відомий актор; вам подають звіт, про те, що жодний інший новинний сайт не опублікував новину про цей візит. Це не може бути доказом фейковості. Доказом може бути його свіже фото зі зйомок фільму на іншому боці планети, інформація про перельоти на персональному літаку, довідка з лікарні, у якій актор лежить останній місяць тощо.

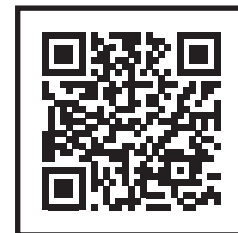
Наголосити учасникам, що аргументи на зразок "Такого не може бути за логікою" теж не будуть розглядатись, адже важливо міркувати у логіці гри, не у простих порівняннях з реальністю.

- 3 Звіти можуть бути в двох формах: електронній та аналоговій (паперовій).

Прийм електронних звітів

За посиланням https://bit.ly/accept_reports знаходиться документ, у який будуть потрапляти всі звіти. Якщо ви не зайняті прийманням аналогового звіту, вам слід спостерігати за появою нових електронних звітів. Коли з'являється новий звіт, ви пишете своє ім'я в графі "Звіт перевіряю" (якщо звіт ще не зайнятий кимось іншим) та аналізуєте надану гравцями інформацію.

Якщо хід розслідування фейкової новини вас влаштовує, ви вписуєте своє ім'я в графу "Звіт перевірено", вписуєте слово "Так" у графу "Звіт прийнято" та надсилаєте на електронну пошту, що вказано в звіті, текст "Звіт №X прийнято". Далі у вкладці "Таблиця прийому фейків" ставите "1" у відповідній графі.

Якщо ви не приймаєте звіт, робите те саме, вписуєте "Ні", надсилаєте листа "Звіт №X не прийнято" та коротко описуєте причину неприйняття звіту. У таблицю прийому фейків не пишете нічого.

Прийм паперових звітів

На зворотньому боці листівок з новинами є форма для аналогового звіту. Так само перевіряєте хід розслідування, якщо все коректно, ставите пташку в графі "Прийнято", віддаєте листівку гравцеві, вносите в таблицю прийомів фейків "1".

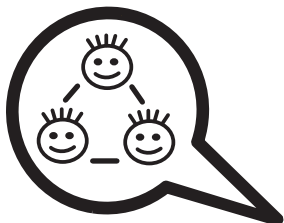
Якщо не коректно, пояснюєте чому, надаєте їм аргументацію, наприклад: "Факт того, що про цю новину ніхто не написав, не є підтвердженням фейковості" та віддаєте листівку. Повторно звіт з цієї новини можна подати тільки в електронному вигляді.

Апеляція

Якщо гравець з вами не згодний та не дослухається до ваших аргументів, рекомендуйте йому звернутися до голови комісії, рішення якого є остаточним.

ОПИС РОЛЕЙ ФАСИЛІТАТОРІВ, ЯКІ ДІЮТЬ ТАЄМНО ВІД УЧАСНИКІВ

2 МЕНЕДЖЕР З КОМУНІКАЦІЙ

Щоб зіграти свою роль, вам необхідно:

Завдання про масовий мітинг

- 1** Увійдіть у Facebook під іменем Броварило Революційний (brevoluc@gmail.com brevolutbrevoluc). Ви – один із лідерів повстання проти чинної влади в Броварах. Моніторити додавання в друзі та нові повідомлення. Прочитайте новину про мітинг у Броварах.
- 2** Інформація, яку ви маєте дати у відповідь на запитання – де саме в Броварах проходив мітинг. Якщо гравці не можуть поставити правильне запитання, можна їх підвести до нього.
- 3** Ви маєте сказати їм, що "революційний натовп зайняв всю площу між вулицею Гагаріна та Броварською міською радою". Після цього можна не відповідати на подальші запитання, лише зазначивши, що важлива інформація вами вже надана.

Завдання про нерухомість у Неаполі

- 1** Бути залогіненим у Telegram під вигаданим іменем. Ви – людина, що має доступ до інформації про операції з нерухомістю, що здійснювались в ЄС. Прочитайте новину про скандал з прокурором та його маєтком біля Неаполя.

- 2** Гравці мають запитати у вас через Telegram, чи не знаєте ви щось про придбання прокурором нерухомості в Італії/ в Європі. Ви маєте сказати: інформація, звичайно, є таємною, але ви зашифрували її трьома словами, що сховали десь в місті.
- 3** Надати їм 3 пункти, у яких ви попередньо заховали слова:

приклад:

*

У дворі будинку №43 по вулиці Велика Васильківська, на цеглині.

**

Біля будинку №48 по вулиці Шовковичній, на жовтій трубі.

***

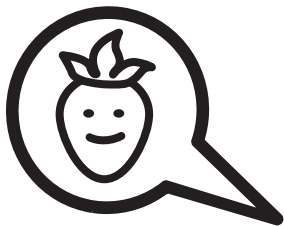
У дворі будинку №6 по вулиці Велика Васильківська, на знаку "Паркування".

Завдання про звалище радіаційних відходів

- 1** Мати при собі ввімкнений телефон з номером, який вказаний у картках учасників. Ви - експерт з радіаційної та ядерної безпеки. Прочитайте новину про звалище відходів.
- 2** Гравці мають вам зателефонувати та запитати про те, що ви знаєте про звалище, яке будується під Києвом. Ваша відповідь приблизно така: "Так, я бачив цю новину, її розповсюджують якісь ненадійні ЗМІ, єдине, що я знаю: це місце, яке вони називають звалищем та показують на фотографіях до новини. Координати місця сховав на дитячому майданчику у дворі будинку 12 по вулиці Шота Руставелі" (це приклад, ви називаєте заплановану вами адресу, де заздалегідь сховали підказки).

Завдання про ДТП

- 1** Мати при собі телефон з номером "знайомого з Дорожньої поліції", що вказаний у картках учасників. На телефоні має бути записана швидка смс-відповідь про координати місця з підказкою про номери авто.
- 2** Під час дзвінка слід відхилити дзвінок з надсиленням смс.

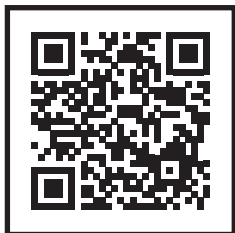
3 ЛЮДИНА З ПРОВОКАЦІЙНИМИ ФОТОГРАФІЯМИ

Ця людина виконуватиме завдання “Зірка політики чи порнозірка? Вундеркінда вітчизняної демократії помітили голою з олігархом”.

Завдання

О _____ (вказати годину) вам слід сидіти у певному місці (має визначити фасилітатор). Не сідайте дуже далеко від входу. При собі слід мати книгу з червоною обкладинкою.

За легендою, ви – людина, що має інформацію про фотографії дівчини на яхті. Коли гравці вас знаходять, вони мають запитати про світлини. Ваша відповідь: “Так, фотографії вже роздруковані та виставлені на загальний перегляд у просторі Creative Quarter _____ (вказати місце).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРИ З РОЗМІЩЕННЯ ПОТРІБНИХ МАТЕРІАЛІВ

https://bit.ly/materials_fake_buster

ВАЖЛИВО!

У ТАБЛИЦІ ДВА ТИПИ ІНФОРМАЦІЇ:

- інформація, яку слід розмістити на місцевості. Корируйте її відповідно до ваших потреб. Знаходьте місця для нанесення інформації на відстані від 200 до 800 метрів від стартової локації гри. Використовуйте маркер та зробіть трафарет з лого гри. Пишіть інформацію в місцях, що не будуть впадати в очі та псувати ваше місто.
- повідомлення, які слід підготувати на автовідповідачі та СМС-відповідачі/ Для запису автовідповідача рекомендуємо заздалегідь уточнити про дану можливість у вашого мобільного оператора.

ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ ГРАВЦІВ (ЯКУ ФАСИЛІТАТОР МАЄ ОЗВУЧИТИ)

Полювання на фейки

Основне завдання команди – якомога швидше вполювати фейки у новинах (на картках або на сайті інтернет-журналу The Pravda Times). Кожна команда отримає перелік таких новин, частина з яких є правдою, а частина фейками. Перевіряти інформацію та розкривати фейки вам допоможе буклет “Арсенал фейкоборця”. Одразу дамо підказку: інтернет-журнал The Pravda Times теж не завжди буває чесним. На його сайті, як і на сайті будь-якого медіа, багато новин. Ваше завдання – перевірити їх на предмет фейковості.

Для цього можна і треба використовувати логіку, порівняння фактів, онлайн-ресурси та корисні контакти, які наведені в цій інструкції. Дивіться на кожну новину, вивчайте деталі, перевіряйте їх і прямуйте до істини. Деякі завдання будуть вимагати від вас шукати відповіді у місті, деякі можна вирішити лише онлайн, а є й такі, які можна розв'язати обома способами. Однак які саме, вам треба дізнатися самим.

Якщо ви впевнені в тому, що довели фейк, то заповнюйте звіт онлайн чи офлайн і подавайте його до комісії Міністерства антифейків. Тільки довести це треба дійсно переконливо. Скажімо, те, що про цей факт не пишуть інші ЗМІ, не є доказом фейку. Можливо, The Pravda Times просто працюють краще за всіх!

Вони ж можуть дати вам підказку, якщо ви зовсім заплуталися. Однак кожна підказка вдвічі знижує кількість балів, які ви отримаєте.

Упізнати потрібну вам інформацію на вулицях міста допоможе логотип Fake Busters.

І завжди пам'ятайте головне правило: фейк ніколи не зізнається в тому, що він фейк :)

Корисні ресурси та контакти:

@*** – людина, що володіє інформацією про фінансові операції на ринку нерухомості Європи
*** – експерт з ядерної та радіаційної безпеки
*** – номер знайомого з ДАІ
*** – наш інформатор в аеропортах

wikimapia.org – географічна онлайн-енциклопедія, з якої можна діставати відомості про безліч об'єктів на мапі планети

flightradar24.com – сервіс для трекінгу літаків

@OpenDataUABot – телеграм-бот, за допомогою якого можна знайти інформацію про транспортні засоби по базі ДАІ

what3words.com – сайт для кодування будь-якої локації трьома словами
Google Street View – сервіс, за допомогою якого можна подивитись фотографії міст у всьому світі

mapchecking.com – сайт для перевірки кількості людей на певній території при масових скупченнях

webcam.guru.ua – сайт з онлайн-трансляціями вебкамер країни

thexifer.net – перевірка метаданих фотографій, таких як місце та дата зйомки, обладнання та інше

onemilliontweetmap.com – сайт, за допомогою якого можна знайти твіти за геолокацією

www.ventusky.com – метеосайт з візуалізацією і записом історії

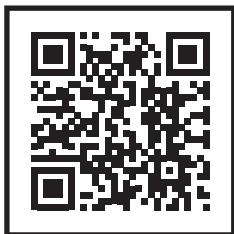
Перелік корисних інтернет ресурсів, які допоможуть вам під час гри, ми запозичили у відомої міжнародної агенції журналістських розслідувань Bellingcat.

ЗВІТУВАННЯ

Отже, ви вполювали фейк та збираєтесь відзвітувати про знахідку комісії. Зробити це можна двома способами: електронна форма звітності або аналогова.

@ Електронна форма

За посиланням bit.ly/fakebustersreport є форма, у яку ваш співробітник Міністерства антифейків вносить всю необхідну інформацію про хід розслідування та обґрунтування фейковості новини. До електронного звіту можна докласти скріншоти та фотографії, що надасть вагомості вашій роботі та суттєво збільшить шанси на те, що комісія прийме ваш звіт.

≡ Аналогова (паперова)

На зворотньому боці кожної листівки з новинами є форма для звіту. Усе так само як і в електронній формі за винятком можливості прикріплення файлів, зі зрозумілих причин. Сподіваємось, ваш чиновник (член команди) має гарний почерк :)

За якою формою подавати звіти, обирати вам. Враховуйте можливість черги до комісії під час подання аналогових форм.

- При заповненні форми слід зазначити номер новини, який указаний на сайті та листівках.
- Різні "впольовані" фейки можуть дати вам різну кількість балів в залежності від складності розслідування. Про кількість отриманих балів ви дізнаєтесь лише після успішного подання звіту.
- На екрані відображається кількість балів, отриманих кожною командою. Звіряйтесь з цими даними та, якщо кількість прийнятих звітів не відповідає даним на екранах, зверніться до Міністерства антифейків.
- Якщо ваш аналоговий звіт не було прийнято, ви можете спробувати відзвітувати ще раз за допомогою електронної форми або резервного бланку, який можна отримати в комісії.

Гра триває **2 години** або до того, як хтось знайде всі фейки.

Після завершення часу гри необхідна пауза **15 хвилин** для перевірки зданих звітів.

Найкращі команди будуть визначені за кількістю отриманих балів за успішні розслідування.

3

**ДОДАТОК: ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ
до Завдань для учасників (картки)**

Орієнтовний опис ходу розслідування – варіанти, які подають учасники (альтернативні варіанти чи неповні версії зараховуються на розгляд Міністерства)

1

"Казино під час війни"

- 1 Зателефонувати «Інформатору в аеропортах», контакти якого вказані у методичці, та запитати яким рейсом літав службовець Депу Татський днями.
- 2 Експерт надає відповідь, що ця інформація не для розголошення, і він лишить номер реєстрації потрібного літака "Місце, де буде встановлена підказка з номером літака".
- 3 У вказаній точці знайти напис «UR-AZD».
- 4 На сайті flightradar24.com знайти за пошуком інформацію про цей літак та дізнатись, що він літав тільки до Туреччини та Єгипту.

2

"Державець із пензлем в руці"**Варіант А**

- 1 Зробити через пошуковий браузер запит «Герт Ян Янсен». Знайти, що це один із головних шахраїв в історії мистецтва.

Варіант Б

- 1 Знайти зображення картини через браузер. З'ясувати, що автор картини – Пікассо.
-

3**"ЗНР"?**

- 1 Через сайт onemilliontweetmap.com знайти Золотоношу та прочитати єдиний твіт про те, що все тут добре, ніяких загарбників немає, просто проходить фестиваль місцевого клубу історичних реконструкцій.
-

4**"До Києва повернулося братерство з Росією?"****Варіант А**

- 1 Знайти веб-камеру на Софійській площі та впевнитись, що прапору там немає.
-

5**"Світові зірки – за наших депутатів!"**

- 1 Знайти на попередньо встановленій локації плакат з анонсом виступу гурту Radiohead.
- 2 У розкладі гастрольного туру гурту Radiohead на їх офіційному сайті визначити відсутність у списку Фастова.

6

"Бровари повстали проти злочинної влади"

- 1 Знайти сторінку «Броварило Революційний» у Фейсбучі.
- 2 Запитати про мітинг та дізнатись, де він проходив (на площі від вул. Гагаріна до Броварської міської ради).
- 3 За допомогою сайту mapchecking.com з'ясувати реальну кількість людей на мітингу.

7

"Круїз до агресора"

- 1 Завантажити та перевірити фото на сайті thexifer.net та побачити з координат, що фото було зроблене у Середземному морі, а не в Росії.

8

"Влада нас усіх продала"

- 1 З'ясувати, що у тексті повідомлення зашифровані координати.
- 2 На місці (локація зашифрована у координатах) знайти посилання на справжній лист міністра.

Лист

"Дякувати Богу, ви знайшли цей лист. Прошу повідомити всім, що мене змусили зробити цей публічний наклеп на чинну владу! Жодної краплі правди в цьому відео під дулами автоматів немає! А всі ЗМІ, що тиражують цю новину, – вороги України та працюють над дестабілізацією політичного стану нашої держави. Слава Україні!"

9

"Чесне ім'я врятоване"

- 1 Написати у Telegram «людині, що володіє інформацією про фінансові операції на ринку нерухомості Європи» про купівлю нерухомості людиною з відповідним прізвищем (Звину Ваченко) в Італії.
  - 2 Людина проінформує, що в місті (на локації проведення гри) заховані 3 слова – «удобно.припудрить.блендер.»
  - 3 На сайті what3words.com ввести ці 3 слова. Отримати точку на гольф-поле з басейном біля Неаполя.
-

10

"Від державця до вбивці"

- 1 Знайти у буклеті контакт "знайомого з Дорожньої поліції" та подзвонити йому.
  - 2 Прослухати повідомлення на автовідповідачі, що дійсно у цьому місті була невелика аварія, у яку потрапила машина з номером, який можна знайти в певному місці: AA2129AA.
  - 3 Перевірити у базі автономерів, що за цим номером зареєстрований не автомобіль Астон Мартін, а старий пасажирський автобус.
-

11

"Зірка політики чи порнозірка?"

- 1 Просканувати QR-код, отримати повідомлення, що фотографії можна знайти у певному місці (локація заздалегідь запланована під це завдання) у певної людини.

- 2 Людина надає інформацію, що фотографії вже розміщені у публічному просторі на стіні на локації, яка була заздалегідь запланована під це завдання.
  - 3 Знайти на стіні постер з фотографіями та побачити на ньому надпис «діпфейк».
-

12

"Чорнобиль, сезон другий?"

- 1 Зателефонувати експертові з ядерної та радіаційної безпеки та запитати про ядерне звалище під Києвом.
  - 2 Отримати інформацію про те, що координати місця, яке видають за звалище, сховані в певному місці.
  - 3 Знайти координати назовні.
  - 4 Дізнатись через одну з інтернет мап, наприклад, через wikimapia.org, що насправді вказані координати недобудованого асфальтового заводу.
-

13

"Чому влада і далі зволікає на фронті?"**Варіант А**

- 1 Написати запит на e-mail, який вказаний у тексті новини.
- 2 Отримати автовідповідь з інформацією про те, де можна отримати дані розслідування.

- 3 Знайти у заздалегідь підготовленій локації посилання на розслідування
- 4 Знайти розбіжність цифр у розслідуванні.

Варіант Б

- 1 Знайти в інтернеті результати соціологічного дослідження / опитування та вказати на розбіжність цифр.

14**"Тікайте, їде чиновник"**

- 1 Через додаток Google Street View знайти місце, де сталась аварія, та побачити, що там: немає світлофору, немає кювету, авто рухалось головною дорогою. Достатньо 2 із 3 фейкових фактів.

15**"Президент чи олігарх?"**

- 1 Знайти базу декларацій НАЗК.

<https://public.nazk.gov.ua/declaration/dbfd69513d06-4720-bc4a-fd9cf94042d0>

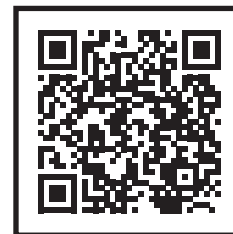

- 2 Визначити, що чинний президент не декларував гвинтокрила та яхти.

16

"Президент чи ведучий?"

- 1 Подивитись відео. Переконатися, що на ньому присутній Зеленський.
- 2 Звернути увагу на актуальну дату.
- 3 Знайти в YouTube таке ж відео, але багаторічної давнини:
<https://www.youtube.com/watch?v=KGMbgTIw5YI>

17

"Для тебе завжди найкраща ціна"

- 1 Перейти за посиланням на YouTube канал та прочитати коментар людини, яка має оригінальний аудіофайл.
- 2 Переслухати запис. Впевнитись, що на ньому таких слів немає.

Голос 1, ймовірно, штатний військовий: Алло, так, вітаю.

Голос 2, ймовірно, комерційний партнер: Санич привіт, любий мій генерале, що там з нашою «горючкою»?

Голос 1: Якою горючкою? Який я вам любий? Ви що верзете?

Голос 2: О, сорі, не з того почав. Дивіться, ви ділова людина, я ділова людина. Може домовимося якось. Частина палива нашої героїчної армії я у вас купував за вигідною для нас обох ціною? А солдатики і пішки можуть походити.

Голос 1: Ви здуріли? Ви хто такий?! Я негайно доповім про цю розмову!

Голос 2: Та ви не так зрозуміли.

Текст коментаря на YouTube

Wt yt cghfd;sq felsjpfghc! Djyb cgtwsfkmyj qjuj phj,bkb ythjp,shkdbbv? oj, jgjhjxbnb sv`z yfij] fhvs]! Cghfd;ysq felsjpfghc z c[jdfd lkz dcs[yt,fqle;b[e ldjhs ,elbyre 45 gj dekbws Geirsycmrsq/ Ierfqnt yf nhe,s.

Оригінальний текст

Це не справжній аудіозапис! Вони спеціально його зробили нерозбірливим, щоб опорочити ім'я нашої армії! Справжній аудіозапис я сховав для всіх небайдужих у _____

18

"Грози є, грошей немає"

- 1 Зайти на сайт www.ventusky.com та подивитись, що 24 серпня у Запоріжжі не було дощу.

19

"Тисячолітня окупація українцями земель Росії"

- 1 Знайти відповідний текст на theonion.com.
- 2 Подивитися, що такий текст новини дійсно опублікований на даному сайті.
- 3 Дізнатись, що The Onion – це сатиричний сайт фейкових новин.

<https://www.theonion.com/putin-condemns-ukrainianpeople-s-unprovoked-1-000-year-1830667218>

Матеріали розроблені в рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», що виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією Української преси.